Limba dharug

De la Wikipedia, enciclopedia liberă

Limba dharug, numită și **Iyora** sau **Sidney**, este o limbă a aborigenilor australieni din grupul Yuin-Kuric vorbită tradițional în zona orașului Sidney în New South Wales. Este limba tradițională a băștinașilor Darug și Eora.

Termenul *Dharug*, cu variantele *Dharukk*, *Dharoog*, *Dharrag*, *Dararrug*, etc., provine de la *midyini*, cuvântul indigen pentru ignamă. Dharug era astfel considerată rădăcina, sau *midyini*-ul tuturor limbilor din bazinul Sidney. Populația Dharug s-a împuținat drastic de la începutul colonizării Australiei.

Indigenii Dharug îl condsideră pe ofițerul Marinei Britanice William Dawes ca fiind primul care să le consemneze limba.[1][2]

În anii 1990 și 2000 unii descendenți ai clanurilor Dharug din zona de vest a Sidney-ului au depus eforturi considerabile pentru a îi restabili statutul de limbă vorbită. Unii vorbitori moderni de Dharug au ținut discursuri în limba lor, iar tinerii vizitează școli și țin demonstrații de limbă.[3]

Bowern (2011) enumeră Dharuk și Iyora ca limbi separate.

Dharug
Iyora

Regiuni	New South Wales
Dispariție	Din cauza colonizării

Clasificare

Limbi Pama-Nyungan

- Yuin-Kurice
- Yora
- Dharug

Statut oficial și codificare

ISO 639-3 (cel mai răspândit dialect)	xdk

Această pagină poate conține caractere Unicode

Modifică date / text (https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Limba_dharug&action=edit&section=0)

Cuvântul „koala” este derivat din „*gula*”, care înseamnă „fără apă” în limbile Dharug și Gundungurra.

Cuprins

Nume

Fonologie

Consoane

Vocale

Cuvinte împrumutate limbii engleze

Revitalizare

Referințe

Nume

Înainte de contactul cu englezii, vorbitorii nu foloseau un endonim. Dialectul litoral este numit *Iyora* (scris și *Iora* sau *Eora*), care este pur și simplu cuvântul pentru „oameni”, iar numele dialectului interior, *Dharug* este de proveniență necunoscută. Ambii termeni sunt folosiți pentru a se referi la limbă ca un întreg.

Fonologie

Consoane

	Periferale		Laminale		Apicale	
	Bilabiale	Velare	Palatale	Dentale	Alveolare	Retroflexe
Ocluzivă	b	k	c	t̪	t	
Nazale	m	ŋ	ɲ	n̪	n	
Laterale			ʎ		l	
Rotice					r	ɻ
Semivocale	w		j			

Vocale

	Anterioare	Posterioare
Vocală închisă	i	u
Vocală deschisă	a	

Este posibilă prezența distincției de lungime vocalică, însă din sumarul corp lingvistic atestat este dificil de determinat.[4]

Cuvinte împrumutate limbii engleze

Exemple de cuvinte Dharug împrumutate în limba engleză sunt:

- Nume de animale: *dingo*, *koala*, *wallaby*, *wombat*
- Nume de plante: *burrawang*, *kurrajong* (de la cuvântul *garrajuŋ*, însemnând „fir de undiță” — întrucât acestea erau făcute din scoarța acestui copac),[5] *geebung*, *myall*, *waratah*
- Armele *boomerang*[6] și *woomera* (aruncător aborigen de suliță)
- *gin*, un termen derogator pentru femeile aborigene, pare să fi derivat din cuvântul *diyin*, „femeie”[7][8][9]

Revitalizare

Deși limba Dharug este clasificată drept moartă, există un mic număr de etnici Dharug care o pot încă vorbi și s-au făcut eforturi pentru a revitaliza limba. Din 2005, unii studenți de la campusul Dunheved al Universității Chifley din Sidney au început să învețe limba Dharug reconstruită,[10][11] iar părți din aceasta au fost predate la Festivalul Sidney.[12]

Referințe

1. ^ „The notebooks of William Dawes” (http://www.williamdawes.org/). School of Oriental and African Studies and NSW Department of Aboriginal Affairs. Accesat în 21 septembrie 2010.

2. ^ Troy, Jakelin. „The Sydney Language Notebooks and responses to language contact in early colonial NSW” (http://www.williamdawes.org/docs/troy_paper.pdf) (PDF). *Australian Journal of Linguistics*. **12**: 145–170.
3. ^ „Dharug Dalang” (http://www.dharug.dalang.com.au/). CITIES. Accesat în 21 septembrie 2010.
4. ^ Troy (1994): p. 24.
5. ^ Dixon, R.M.W.; Moore, Bruce; Ramson, W. S.; Thomas, Mandy (2006). *Australian Aboriginal Words in English: Their Origin and Meaning* (ed. 2nd). South Melbourne: Oxford University Press. p. 114. ISBN 0-19-554073-5.
6. ^ boomerang.org.au (http://www.boomerang.org.au/articles/article-what-is-a-boomerang.html); vezi sub "The Origin of Boomerang". Retrieved 16 January 2008.
7. ^ PETERS, PAM (26 aprilie 2007). „The Cambridge Guide to Australian English Usage” (https://books.google.ie/books?id=FKpcDwAAQBAJ&pg=PA484&lpg=PA484&dq=gin+dharug&source=bl&ots=6yQhLqVmGS&sig=3sT_YeTdHlmymN5tmHFgJIVQoV0&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwjV3Zu7iqTbAhUQW8AKHXtbBToQ6AEISzAE#v=onepage&q=gin+dharug&f=false). Cambridge University Press – via Google Books.
8. ^ Dalzell, Tom; Victor, Terry (26 iunie 2015). „The New Partridge Dictionary of Slang and Unconventional English” (https://books.google.ie/books?id=abYBCgAAQBAJ&pg=PT8377&lpg=PT8377&dq=gin+dharug&source=bl&ots=sBAwdI_tS3&sig=0CCoC7eNr7kp5seK0cO5TjgD_aw&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwjV3Zu7iqTbAhUQW8AKHXtbBToQ6AEITjAF#v=onepage&q=gin+dharug&f=false). Routledge – via Google Books.
9. ^ Dalzell, Tom; Victor, Terry (27 noiembrie 2014). „The Concise New Partridge Dictionary of Slang and Unconventional English” (https://books.google.ie/books?id=h0mcBQAAQBAJ&pg=PA346&lpg=PA346&dq=gin+dharug&source=bl&ots=_KtPV5nU5h&sig=5nE_7qgswIghgZS8T5JZBOPj_3I&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwjV3Zu7iqTbAhUQW8AKHXtbBToQ6AEIXDAH#v=onepage&q=+dharug&f=false). Routledge – via Google Books.
10. ^ „Lost Aboriginal language revived” (http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/7992565.stm) (în engleză). 14 aprilie 2009. Accesat în 5 iunie 2018.
11. ^ „The first time I spoke in my own language I broke down and wept” (https://sydney.edu.au/news-opinion/news/2015/12/02/the-first-time-i-spoke-in-my-own-language-i-broke-down-and-wept.html). *The University of Sydney* (în engleză). Accesat în 5 iunie 2018.
12. ^ Ann Ding "Sydney festivals bayala how we all speak some darug" SMH https://www.smh.com.au/national/nsw/sydney-festivals-bayala-how-we-all-speak-some-darug-20171218-h06ddd.html

Profesorul universitar Jakelin Troy explicând la congresul CinC2017 în Alcanena, Portugalia cum a recuperat limba.

Un bărbat Yuin, c. 1904.

Adus de la https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Limba_dharug&oldid=13094381

Ultima editare a paginii a fost efectuată la 28 septembrie 2019, ora 05:14.

Acest text este disponibil sub licența Creative Commons cu atribuire și distribuire în condiții identice; pot exista și clauze suplimentare. Vedeți detalii la Termenii de utilizare.